

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 709/2023
29.06.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш, Татјане Матковић Стефановић, Јасмине Стаменковић и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца АА ПР, Трговинска радња „ББ“ ..., чији је пуномоћник Срђан Марић, адвокат из ..., против тужене „Banca Intesa“ АД Београд, чији је пуномоћник Немања Алексић, адвокат у ..., ради утврђења ништавости и исплате стеченог без основа, вредност предмета спора 1.500,00 динара, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 11Пж 6019/22 од 28.11.2022. године, у седници већа одржаној дана 29.06.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

I ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 11Пж 6019/22 од 28.11.2022. године, као изузетно дозвољеној.

II ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Привредног апелационог суда 11Пж 6019/22 од 28.11.2022. године, тако што **СЕ ОДБИЈА**, као неоснована, жалба тужене и потврђује пресуда Привредног суда у Београду 5П 625/2022 од 08.06.2022. године и **ОДБИЈА СЕ** захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

III ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 37.500,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема писменог отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду 5П 625/2022 од 08.06.2022. године, у ставу првом изреке утврђено је да је ништава одредба члана 4. Уговора о кредиту – кредитна партија број-... од 07.02.2017. године и тачка 3.5. Обавезни елементи наведеног уговора о кредиту, у делу којим је тужилац обавезан да плати банци накнаду у висини од 1,00 % од износа кредита, у износу од 1.500,00 динара; у ставу другом изреке обавезана је тужена да тужиоцу на име стицања без основа исплати износ од 1.500,00 динара са законском затезном каматом почев од 01.08.2017. године до исплате; у ставу трећем

изреке обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 43.800,00 динара са законском затезном каматом од извршности одлуке до дана плаћања.

Пресудом Привредног апелационог суда 11Пж 6019/22 од 28.11.2022. године, у ставу I изреке преиначена је наведена првостепена пресуда тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца да се утврди да је ништава одредба члана 4. Уговора о кредиту – кредитна партија број ...-...-... од 07.02.2017. године и тачка 3.5. Обавезни елементи наведеног уговора о кредиту, у делу којим је тужилац обавезан да плати банци накнаду у висини од 1,00 % од износа кредита, у износу од 1.500,00 динара, као и захтев да се обавезе тужена да тужиоцу на име стицања без основа исплати износ од 1.500,00 динара са законском затезном каматом почев од 01.08.2017. године до исплате и обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 27.000,00 динара; у ставу II изреке обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 25.800,00 динара.

Против другостепене пресуде, тужилац је изјавио благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр.74/11...10/23), Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужиоца, ради уједначавања судске праксе, те је донео одлуку у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у границама ревизијских разлога прописаних одредбом члана 408. Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија тужиоца основана.

Побијана пресуда донета је без битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су дана 07.02.2017. године закључиле Уговора о кредиту – кредитна партија број ...-...-..., којим је тужиоцу као кориснику кредита одобрен краткорочни кредит за ликвидност, у виду дозвољеног прекорачења по текућем рачуну до износа од 150.000,00 динара, те се чланом 4. уговора и тачком 3.5. Обавезних елемената наведеног уговора о кредиту, тужилац обавезао да плати банци накнаду у висини од 1,00 % од износа кредита, што укупно износи 1.500,00 динара. Уз уговор су достављени обавезни елементи уговора о кредиту, потписани и оверени од стране тужиоца, који носе датум 07.02.2017. године и који у тачки 3.5. садрже податке о накнади за обраду захтева за коришћење средстава кредита у висини од 1% од износа кредита, укупно 1.500,00 динара.

На темељу утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је нашао да тужена, сходно правилу о терету доказивања, није доказала да је тужиоца, пре закључења уговора, путем понуде, упознала са свим елементима уговора који се односе на врсту и висину трошкова и накнада које он треба да сноси, односно није доказала да је тужиоцу у предуговорној фази доставила понуду за закључење уговора о кредиту, у смислу Одлуке о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини обрасца који се уручују кориснику, која би садржала јасне и недвосмислене податке о цени кредита и спорној накнади за обраду захтева, нити је доказала да су исти били исказани у ценовнику банке односно општим правилима банке. Стога првостепени суд налази да је спорна одредба уговора ништава, у складу са чл.10., 12., 15., 18.ст.1., 21., 103.ст.1., 1065. и 1066. Закона о облигационим односима, те је сходном применом одредаба чл.104., 210. и 214. Закона о облигационим односима обавезао тужену да тужиоцу врати неосновано стечени износ.

Другостепени суд не прихвата овакву правну аргументацију првостепеног суда. Наведено уз образложење да се код утврђене чињенице да је тужена приликом закључења уговора о кредиту предала тужиоцу Прилог 1 - обавезне елементе уговора о краткорочном кредиту за ликвидност, у ком документу је исказана и накнада за обраду кредитног захтева у износу од 1.500,00 динара, као и ефективна каматна стопа, те да је тужилац закључио уговор којим је преузео обавезу плаћања накнаде за обраду захтева, не може прихватити закључак првостепеног суда да је тужена поступила супротно својим законским обавезама. Следом реченог, овај суд је одбио као неоснован тужбени захтев налазећи да је тужилац из обавезних елемената уговора о кредиту био упознат са обавезом да сноси трошкове обраде кредита, те је одбио и захтев да се обавезе тужена на исплату траженог износа.

Основано се ревизијом тужиоца указује да је другостепена одлука заснована на погрешној примени материјалног права, те иста није у сагласности са судском праксом заузетом у предметима са идентично чињенично правном садржином.

Према члану 103. став 1. ЗОО, уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. истог закона.

Према одредби члана 1065. ЗОО, уговором о кредиту банка се обавезује да обвезнику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено или неодређено време за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плати уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је то утврђено уговором. Сходно одредби члана 1066. истог Закона, уговор о кредиту се закључује у писменој форми, што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита. Из садржине ове законске одредбе несумњиво произлази закључак да се уговором о кредиту сачињеном у писаном облику, поред битних елемената тог уговора, могу уговорити и посебне накнаде и трошкови кредита као услов давања кредитних средстава на коришћење.

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга закљученог уговора о кредиту произлази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини обрасца који се уручују кориснику („Сл. гласник РС“ број 65/11), која се у конкретном случају примењује јер је предметни уговор о кредиту закључен 07.02.2017. године.

Према томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга насталих у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је банка у предуговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, понудом која је то садржала, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви, периоде у којима ће се мењати и начин измене. Обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа обавештења о условима који се односе на уговор о кредиту за који је показао интересовање (понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду.

У наведеној Одлуци НБС („Сл. гласник РС“, бр.65/11), прописани су услови и начин обрачуна ефективне каматне стопе, те су ближе утврђени изглед и садржина обрасца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3. висину и врсту свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Међутим, у конкретном случају утврђено је да тужена није доказала да је тужиоца, пре закључења предметног уговора, путем понуде упознала са свим елементима уговора који се односе на врсту и висину трошкова и накнада које он треба да сноси, односно није доказала да је тужиоцу у предуговорној фази доставила понуду за закључење уговора о кредиту, у смислу Одлуке о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини обрасца који се уручују кориснику, која би садржала јасне и недвосмислене податке о цени кредита и спорној накнади за обраду захтева, нити је доказала да су исти били исказани у ценовнику банке односно општим правилима банке. Према утврђеном чињеничном стању тужилац је осим уговора о кредиту потписао и обавезне елементе уговора о кредиту, а нема доказа да је тужиоцу уручена понуда сачињена на одговарајућем обрасцу у складу са императивним нормама. Стога је правно неутемељено становиште другостепеног суда о ваљаности предметне уговорне одредбе.

Следом изнетих аргумената, Врховни суд је оценио да је правилна одлука првостепеног суда о основаности тужбеног захтева за утврђење ништавости предметне уговорне одредбе и враћање наплаћеног новчаног износа по основу уговорених трошкова кредита у износу од 1.500,00 динара са припадајућом законском затезном каматом, те одлука првостепеног суда којом је обавезана тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка.

То су разлози због којих је на темељу одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку Врховни суд одлучио као у изреци у ставу другом.

Тужиоцу, који је успео у поступку по ревизији, сагласно члану 153., 154. и 165. ЗПП досуђени су у ставу трећем изреке пресуде трошкови ревизијског поступка у износу од 37.500,00 динара, и то за састав ревизије у износу од 18.000,00 динара, према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања ове парничне радње, на име судске таксе на ревизију у износу од 7.800,00 динара и на име судске таксе на одлуку по ревизији у износу од 11.700,00 динара, у складу са важећом Таксеном тарифом, имајући у виду вредност предмета спора.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**